

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. IX. Finitâ formâ cum prima ablutione essentiali, perficitur Sacramentum, sic ut aliæ non sint Sacramenti pars, nec sit in potestate ministri effectum Sacramenti eo usque suspendere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

etiam mersione se afferunt baptiz. are. Euange-
licum verò præceptum ipso Deo & Domino sal-
vatore nostro Iesu Christo tradente, nos admo-
net in nomine Trinitatis, trinâ etiam mersione
Sacramentum Baptisma unicuique tribuere, di-
cente Domino discipulis suis: Itè, baptiz. are om-
nes gentes in nomine Patris &c. Ex qua ra-
tione subnexa patet, præceptum Euange-
licum seu divinum (de quo hic facit men-
tionem Pontifex) non concernere nisi in-
vocationem SS. Trinitatis; de illa enim
sola loquitur Evangelium citatum, non au-
tem de trina mersione.

Addit autem Pelagius: trinâ etiam
mersione; quia valde conveniens ad expri-
mendam SS. Trinitatem, & ex traditione
Apostolica, usu Ecclesiæ confirmata, nec-
essariò servanda. Cæteroque hic, etiam
mersionem esse juris divini, quam tamen
constat defacto in plerisque Ecclesijs con-
suetudine esse abrogatam. Quo circa

Theod. Theod. lib. 4. hæret. fabularum de Euno-
mio ait: Ipse quoque subvertit Sancti Baptismi
ritum à Domino & Apostolis ab initio traditum,
& contrariam legem aperte tulit, dicens: Non
oportet te mergere eum qui baptiz. atur (contra
traditionem Apostolicam) nec Trinitatem in-
vocare, sed semel baptiz. are in nomine Christi,
contra præceptum dominicum.

97. Ratio igitur conclusionis est: quia ex
Scriptura, traditione & Patribus non aliud
probat, quam ablutioem per se requi-
ri ad Baptismum de necessitate Sacramen-
ti: jam autem unica immersio seu ablutio
est vera ablutio, & ab illa denominatur
quis simpliciter & usualiter ablutus. Qui
tamen eâ uteretur contra ulum suæ Eccle-
siæ, cessante rationabili causa graviter (in-
quit D. Thom. 3. p. q. 66. a. 8. in corpore)
peccaret, quasi ritum Ecclesiæ non observans.

Contraveniens ului
Ecclesiæ
peccaret
graviter:
D. Thom.

An autem similiter peccaret mortaliter
ex mente hujus Doctoris, qui baptizaret
per aspersionem vel infusionem contra ri-
tum Ecclesiæ suæ, videtur affirmare Di-
castillo hîc disput. 1. dub. 3. num. 42.
sed in D. Thom. id non reperio, saltem
distinctis verbis expressum; neque neces-
sariò deducitur ex verbis jam citatis: quia
trina ablutio potest esse materia gravis, &
pro tali à Doctore Angelico æstimatur; as-
persio autem vel infusio materia levis, qua-
lem censent Barthol. de Angelis dial. 2.
cap. 92. Sotus dist. 4. q. 5. art. 8. Valent.
disp. 4. de hoc Sacramento q. 1. puncto 2.
quos sequitur Dicastillo supra n. 43.

Non sic, si
ter asperge-
ret ubi usus
habet ter
immergere
ut Barthol.
de Angelis,
Sotus, Va-
lent.

Et potest aliquantulum colligi hæc diffe-
rentia ex Rit. Rom. supra, ubi simpliciter
requirit trinam ablutioem, sub disfunctione
autem perfusionem vel immersionem:

Trina (inquit) ablutioe caput baptizandi
perfundatur vel immergatur. Sequitur: In
modum crucis, uno & eodem tempore, quo ver-
ba proferuntur, utique ut singulæ concurrant
ad effectum Sacramenti.

Quod con-
firmatur ex
Rit. Roma,
no.

Rogas, an ergo ablutio 2. & 3. quæ se-
quuntur totam prolationem formæ, non
sint essentielles? Pro responsione erit

CONCLUSIO IX.

Finitâ formâ cum prima ablu-
tione essentiali, perficitur
Sacramentum, sic ut alia
non sint Sacramenti pars,
nec sit in potestate ministri
effectum Sacramenti eous-
que suspendere.

Notanter dico prima ablutioe essentia-
li; quoniam ab intentione ministri
pendet cum ultima ablutioe conferre effe-
ctum, si nimirum nolit duas priores esse
materiam Sacramenti siye essentielles, sed
tantummodò ceremoniales: verùm tunc
ultima erit prima essentialis.

98. Potest mi-
nistri velle
duas primas
ablutiones
esse solum
ceremonia-
les.

Hoc prænotato; probatur conclusio,
quæ est communis: quia positâ formâ &
materiâ essentiali non est in potestate mini-
stri, ut sit vel non sit Sacramentum; ergo
non est in ejus potestate, ut conferatur vel
non conferatur effectus. Antecedens est evi-
dens; siquidem compositum tum naturale,
tum artificiale vel morale non est aliud,
quàm suæ partes essentielles. Consequentia
probat: quia Sacramenta conferunt suum
effectum instar causarum naturalium, quæ,
supposito quòd existant, causant independen-
tenter ab intentione efficientis. Ergo si-
militer Sacramenta ex hypothesi quòd sint,
causabunt gratiam ex opere operato inde-
pendenter ab intentione ministri. Quis hoc
negat?

Non autem
suspendere
effectum si-
nitâ primâ
essentiali
cum formâ.

Sed (inquit Dicastillo supra num. 69.)
non possum capere quâ ratione fieri pos-
sit, ut valeat Baptismus ante 3. immersio-
nem, si usque ad illam dirigitur inten-
tio ministri. Ideo mihi placet doctrina
D. Thom. quæst. 66. art. 8. ad 3. ubi ex-
pressè docet, ex intentione ministri pen-
dere dare Baptismum trinâ mersione; ait
enim: Intentio requiritur ad Baptismum; &
ideo ex intentione ministri Ecclesiæ, qui in-
tendit unum Baptismum dare trinâ immersione,
efficitur unum Baptisma. Non esset autem

D. Thom.

unum Baptisma trinâ immersione factum, si solâ primâ immersione perficeretur. Ita hic Auctor.

99. His non contrariatur D. Thomas,

Sed numquid nobis displicet doctrina D. Thomæ? Minimè; quippe Angelicus Doctor tantùm vult, quòd minister debeat habere intentionem conferendi unum Sacramentum, quamvis 3. abluat; quia Sacramentum Baptismi nequit iterari, neque habet distinctas formas, ut possint fieri distincta Sacramenta.

Qui censet eum peccare, qui vellet dare ad unamquâque immersionem unam Baptisma:

Quid aliud significant hæc verba Divi Thomæ supra? *Si vero intendere & ad unamquamque immersionem unum Baptisma dare, ad singulas immersiones repetens verba formæ, peccaret, quantum in se est pluries baptizans.* Quod verissimum omnes censent. Sed quid ad propositam controversiam? Aut quomodò inde rectè inferitur: Ergo non esset unum Baptisma trinâ immersione factum, si solâ primâ immersione perficeretur? An ergo communis sententia docet plura ibi esse Baptismata? Cerrè nemo hætenus id somniavit.

Quod hic non quaeritur,

Igitur quemadmodùm plures aliæ ceremoniæ hujus Sacramenti præcedentes, concomitantes & subsequentes non multiplicant Baptisma, sed unum aliquod constituunt, accidentaliter perfectum; ita neque 2. & 3. ablutio & ultiores, si ex præcepto Ecclesiæ essent adhibendæ, quando sequuntur integram prolationem formæ, utpote ceremoniales tantùm, & non essentielles, ut supra notavi.

Et ubi quæso D. Thomæ dicit, non perfici Sacramentum, si cum prima immersione proferatur integra forma? Sanè oculatio Argo sit, qui hoc in ipso legerit. An fortè Dicastillo? Non facilè crediderim, nisi textum proprijs oculis inspexerim.

100. Ablutio trina antecedens formam est pars,

Sed dices: si ablutio tertia præcedat formam, concurrat tanquàm pars, etsi una alioquin sufficeret; ergo etiam quando sequitur. Respondeo negando consequentiam: disparitas est obvia; quippe quando præcedit, quælibet æquè determinatur à forma, & concurrat ad significationem; non autem postea: siquidem forma statim determinat materiam, quæ primò ponitur & sufficit; & quàm primùm id fecit, ponitur tota essentia Sacramenti & effectus, adeoque serò venit, quæ postea subsequitur: *serò autem venientibus* (ut habet commune proverbium) *esse*, id est, in præsentem, ablutio serò venienti attribuitur major soliditas & firmitas accidentalis.

Non sic una aut altera subsequens,

Sicuti etiam possum adhibere unam ablutioem copiosam, etsi minùs abundans sufficeret; equidem tota jam determinatur à

forma: si tamen forma omnem ablutioem præcedit, & incipio cum aliquo tractu aquam infundere capiti, non differtur Sacramentum, quousque desisto ab infundendo; sed quàm primùm sufficiens est ablutio, forma illam determinat, & consequenter cum jam sit sufficiens significatio, ponitur Sacramentum & effectus.

Similiter possum ex illi voce proferre formam; si tamen utor sono vehementi, cerrè totus concurrat ad significationem Sacramentalem, uti ad grammaticalem. Adde ultimæ syllabæ longam caudam; num propterea differtur Sacramentum usque ad finitâ istam caudam? Quis credat Sacramentum indigere tali caudâ, quæ nullatenùs est necessaria ad verborum significationem, à quâ solâ tamen pendet eorum efficacia?

Dices II. ergo peccat, qui, ubi est præceptum adhibendi trinam immersionem, finit formam ante tertiam immersionem. Probatur Consequentia: quia tali casu non celebratur Baptismus per trinam immersionem, cum ante tertiam finitâ formâ verborum jam sit celebratus.

Resp. Ecclesia quidem desiderat, ut omnes ablutioes sint Sacramentales, ideoque sollicitè monet, ut Sacerdos formæ prolationem accomodet; attamen sine obligatione, saltem gravi. Prout in simili patet ex Sacramento Extremæ Unctionis de cuius materia & forma sic statuit Rituale Romanum titulo de Sacramento Extremæ Unctionis: *Dum oculos, aures, & alia corporis membra, que parva sunt, Sacerdos ungit, caveat ne altero ipsorum inungendo Sacramenti formam priùs absolvat, quam ambo huiusmodi parva membra perunxerit.*

Quis tamen ideo dixerit, contrarium facientem peccare, saltem graviter? Nam etiam tunc illud Sacramentum non celebratur sine unctione utriusque oculi v. g. esto unctio alterius solùm sit ceremonialis. Et consimiliter talis Baptismus non celebratur sine trinâ immersione, esto tertia non sit essentialis, sed solùm ceremonialis. Herculè tertia immersio, tamen si incipiat ante finem formæ (quod indubiè sufficit ad evitandum peccatù) in quantum tamen frequenter pro parte durat finitâ formâ, non potest esse nisi ceremonialis, uti & cauda ultimæ syllabæ, ut dixi in solutione præcedetis objectionis.

Atque hanc puto esse communem intentionem baptizantium, ut nimirum velint conficere Sacramentum & conferre effectum, statim atque posita est sufficiens materia & forma. Ex quo sequitur valere Baptismum si puer, aut etiam baptizans moriatur post primam

primam immersionem factam cum prolatione integræ formæ. Ita Doctores communiter. Nihilominus

102. Objicies III. In formâ absolutionis Sacramentalis ethi sufficit *Absolvo te*, si tamen ex intentione Sacramenti addatur *A peccatis tuis*, non sit antea Sacramentum: ergo similiter per intentionem potest Sacerdos facere, ut etiam tertia ablutio sequens formam sit una pars essentialis Baptismi.

Hæc verba: *A peccatis tuis* etiam subsequenter, possunt esse essentialia.

Resp. gratis admissio antecedente (de quo infra in materia de Pœnitentia) negando consequentiam: nam cum ly *Absolvo* sit significationis de se indeterminatæ, potest per intentionem Ministri sumi in sua generali significatione, vel in significatione à circumstantijs determinandâ ad absolutionem à peccatis. Itaque si velit, ut tantum significet id quod verbum generatim importat, & ut absolutio à peccatis determinatè significetur per verba expressa, omnino id fiet. Non enim, secundum aliquos Doctores, circumstantiæ solæ sic determinant ly *Absolvo*, ut, quidquid intendat minister, debeat in illis determinatè per se significare absolutionem à peccatis; ut patet, quandoquidem præmittatur sæpe in iisdem circumstantijs in generali significatione, dum dicit Sacerdos: *Absolvo te ab excommunicatione*. Sicut itaque ibi ly *Absolvo* sic sumitur generaliter; quidni volente ministro id etiam fiat, dum absque prævia à Censuris absolutione dicit: *Absolvo te à peccatis*?

103. Confirmatur: quia urgente necessitate potest, juxta Rit. Rom. tit. de Sacramento Pœnitentiæ §. Absolutionis forma, simul à Censuris & peccatis absolvere, dicendo: *Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis* &c. tunc autem non est Sacramentum ante ly *A peccatis*, & consequenter ly *Absolvo* potest ex intentione ministri sumi generaliter, volendo ut non circumstantiæ, sed verba expressè ad hoc instituta illud determinent ad absolutionem à peccatis. Igitur si ex intentione ministri id fieri possit, liquet profectò tunc Sacramentum non confici ante ly *A peccatis*, cum ly *Absolvo* in generali significatione sumptum non sufficiat, ut manifestum est.

Aliud est de absolutione secunda vel tertia.

Impresentialium autem non sic: etenim secunda vel tertia ablutio nullatenus determinat significationem primæ quasi generalem & indeterminatam; sicuti ly *A peccatis* determinat significationem ly *Absolvo* indeterminatam ad variorum vinculo- rum significandam absolutionem: sed prima ablutio absque eo quòd à secunda vel tertia, aut à circumstantijs determinetur, immò omnibus positivè exclusis, per se

fatis significat lotionem corporis, utpote effectum suum naturalem; hæc autem, & non alia, est essentialis significatio materiæ hujus Sacramenti, quæ simul cum significatione verborum formæ, sive cum ipsa forma eandem abluionem externam corporis ex institutione humana significante, ex institutione divina significat abluionem animæ à peccatis.

Cum prima sit de se factis determinata ad significandam lotionem corporis.

Accedit; quòd ly *A peccatis* requiritur essentialiter, saltem implicite; & consequenter mirum non est, quòd, dum additur, ipsum per se concurrat ad significationem sacramentalem: nihil autem tale invenitur in secunda & tertia abluione; certum quippe est, unicâ immersione absque ullo respectu explicito vel implicito ad secundam aut tertiam, non solum validè, sed etiam licitè ubi moris est, Sacramentum hoc administrari.

104.

Neque secundam & tertiam ad quidem implicite involvat.

Oporteret ergò Adversarios assignare exemplum, in quo effectus suspenditur ob intentionem ministri, positâ materiâ & formâ essentiali; idque propter additionem alicujus, quod nec explicitè, nec implicite ad Sacramentum requiritur, prout est tertia ablutio. Unde in materia de Eucharistia communiter docent Theologi, non posse suspendi effectum consecrationis, usquè dum prolatum sit: *Novi & æterni* &c. quidquid intendat minister; quia videlicet significatio ista non pertinet ad significationem essentialem præsentis sanguinis Christi, seu transubstantiationis vini.

Objicies IV. in Extrema Unctione singulæ Unctiones cum singulis formis proportionatis concurrunt tanquam partes integrales. Respondeo, de hoc esse varias sententiâs, quarum nulla deservit obijcientibus.

105.

Neque Adversariis prodest argumentum ab unctio- nibus acceptum.

Primò quidem DD. communis censent, omnes requiri essentialiter, adeò ut unâ ex unctioibus quinque sensuum deficiente, Sacramentum sit irritum. In hæc sententiâ non consentit gratia, nec est Sacramentum aut esse potest, ante ultimam Unctionem. Quid hoc juvat pro secunda aut tertia abluione, quæ nequidem ex præcepto Christi requiritur?

Vel enim omnes requiruntur essentialiter.

Secundò, quidam censent singulas Unctiones constituere cum singulis formis particularia Sacramenta, & conferre statim effectum partialè, sicuti in Eucharistia consecratio unius speciei, aut etiam una species est partialè Sacramentum distinctum à consecratione alterius speciei, sive ab altera specie. Et similiter in Sacramento Ordinationis plures Ordines sunt plura Sacramenta partialia, vel (ut alijs placet) totalia, quæ constituunt

Vel singula cum singulis formis sunt Sacramenta partialia.

unum Sacramentum, non ita unitate moralis integritatis, quemadmodum consecratio panis & vini; quàm bene collectionis & subordinationis ad unicum præcipuum finem, nempe Eucharistiam.

Verùm in hac sententia non potest minister per unam unctiorem vel unam formam totum effectum conferre, Christo ita instituentem. Ubi autem instituit tres ablutiones & tres partiales formas Baptismi cum partiali causatione & significatione effectus?

Vel differ-
tur effectus
defectu for-
mæ, utpote in-
adequatus.

Tertiò, quidam putant sufficere ex institutione divina unicam Unctiorem; adeò quòd ratio ob quam in prima Unctiõne non ponatur Sacramentum integrum & essentialiter completum, non sit defectu secundæ aut reliquarum unctiõnum, sed defectu formæ, quæ non est adæquata; sic ut si adæquata foret v. g. illa Græcorum: *Pater sancte medice animarum & corporum, sana hunc servum tuum à morbo corporis & animæ, quo detinetur.* Aut hæc Ambrosiana: *Vngo te oleo sanctificato in nomine Patris &c. ut more militis uncti præparatus ad certamen æreas possis superare potestates.* Vel, si diceretur: *Indulgeat tibi Deus quicquid deliquisti per illum sensum;* Sacramentum perficeretur posita sufficienti unctiõne, nec expectaretur usque ad 2. 3. aut ulteriorem unctiõnem, quæ formæ prolationem sequeretur: eo modo, quo in præsentem conclusionem dicimus positâ unicâ ablutione & formâ proportionatâ, non expectari 2. aut 3. ablutionem, sed statim perfici Sacramentum & conferri gratiam sanctificantem tanquam effectum naturalem, consequentem causam quasi naturalem non impeditam.

Sufficeret
una unctio,
si foret for-
ma adæqua-
ta.

Idem est de
ablutione.

106.

Sed contra: Impeditur per intentionem ministri, qui existimans, secundum aliorum opinionem, se posse suspendere effectum usque ad 3. ablutionem, ita absolute & simpliciter vult.

Respondeo: vel hæc intentio est tacite subordinata alteri efficaciori ac prævalenti, quâ minister vult absolute facere quod Christus instituit, quamquam ex errore putet sic instituisse, & tunc citius con-

fertur Sacramentum. Sicuti etsi Græci erroneè existimant ad consecrationem panis necessariò concurrere *ly Quod pro vobis datur*, adeoque eouque differri effectum; equidem validè consecrant, ob prævalentem communem intentionem, quâ absolute volunt consecrare, etsi illa verba ex institutione Christi non concurrerent.

Vel ista particularis intentio est omnino absoluta & efficax, elidens alteram communem & præviam, hoc est, vult minister tertiam ablutionem concurrere, adeò ut si hoc non possit stare simul cum eo, quòd concurrat prima & secunda, nolit hæc esse Sacramentales, ut saltem tertia sit talis; & tunc quidem (ut in principio conclusionis indicavi) verè differretur Sacramentum usque ad tertiam, sed prima & secunda ablutio non sunt partes essentielles, quod tamen Adversarij videntur velle.

Vel si omnes velit esse partes essentielles, efficacius tamen simul intendat differre Sacramenti essentialiam & effectum usque ad tertiam, quæ sequitur formam, etsi etiam aliter Christus instituisset; aucter pronuntio, talem nihil facere: quemadmodum qui intenderet consecrare, tamen omnino absolute nollet Sacramentum aut effectum poni ante quadrantem horæ postea, nequaquam validè consecraret Eucharistiam: uti & ille invalide absolveret, qui nullatenus intenderet dare effectum ante hæc verba: *In nomine Patris* &c.

Rationem iterum assigno, cum illa finiens præsentem conclusionem & sectionem; quia non est in potestate ministri differre positionem Sacramenti, & ex consequenti differre effectum Sacramenti positâ sufficienti materiâ & formâ cum debita intentione; sicuti non est in potestate ministri ponere Sacramentum illorum aliquo deficiente.

His ita constitutis de prima parte essentiali hujus Sacramenti, pro secunda instituitur

SECTIO